

Vad får vi göra med våra gamla möbler?

Polishuset ska flytta och får möbler över. Får de skänka sofforna till förskolan mitt över gatan?

I rådande lagstiftning finns gråzoner som kan hindra offentliga organisationer att sälja och skänka de möbler som inte längre behövs inom organisationen. Detta påverkar organisationernas möjligheter att vara en aktiv del av en cirkulär ekonomi och implementera cirkularitet i sina möbelflöden. En förutsättning för att öka de offentliga organisationernas deltagande i en mer cirkulär möbelmarknad är därför att underlätta för dem att sälja och skänka möbler.

Att skänka möbler

Som privat sektor får du göra som du vill men för kommuner och regioner finns det speciella regler. Enligt kommunallagen¹ får kommuner och regioner inte skänka produkter, eftersom de inte får särbehandla vissa invånare framför andra. Att skänka produkter medför enligt kommunlagen att en förmögenhetsöverföring görs från kommunen till en enskild, vilket strider mot principen om god ekonomisk förvaltning. Vill kommuner och regioner idag göra sig av med en produkt kan de antingen skänka internt* (till en annan verksamhet i organisationen) eller sälja den externt.

Med andra ord innebär en kategorisk tolkning av kommunallagen att kommunen inte kan skänka återanvändbara produkter om de inte hittar en användare internt eller kan sälja dem externt. I detta fall måste produkterna göras av med som avfall, även om kommunen bedömer dem som återanvändbara. För att illustrera problematiken kring detta och få en förändring till stånd har den offentliga utredningen kring hur Sverige får en mer cirkulär ekonomi SOU 2017:22², fört diskussioner om kommuners skyldighet att se till att användbara produkter inte slängs enligt hushållningsprincipen^{**}. Utredningen anser inte att kommunallagen ska tolkas så kategoriskt, och ger flera exempel på situationer där kommunen får skänka använda produkter till exempelvis en begagnataktör utan att strida mot kommunallagen.

För myndigheter

En myndighets möjlighet att skänka möbler styrs av Ekonomistyrningsverkets riktlinjer.³ Enligt dessa får en myndighet enbart skänka möbler om kostnaden för att avyttra på andra sätt är högre än marknadsvärdet.

Att sälja möbler

Om kommuner eller regioner ska sälja möbler internt eller externt ska dessa säljas på affärsmässiga grunder, till marknadspris. Att sälja möbler till underpris strider mot kommunallagen och kan medföra att organisationen måste betala uttagsskatt för mellanskillnaden mot marknadspriset. Hur bedömningen av affärsmässiga grunder och marknadspris går till i praktiken styrs inte av kommunallagen, utan av interna policys och strategier.

* Till exempel genom interna återbruksajter som Tage, Malvin och Stockett etc.

** 2 kap. 5 § miljöbalken

Om myndigheter vill sälja möbler

En statlig myndighets möjligheter att sälja lös egendom (möbler, inredning etc.) bestäms av Förordning (1996:1191) om överlåtelse av statens lösa egendom.⁴ Enligt den får en myndighet sälja sina möbler om:

1. De inte längre behövs för deras verksamhet eller blivit obrukbara.
2. Försäljningen sker på affärsmässiga villkor.

Vad som är affärsmässiga villkor råder det delade meningar om och varierar mellan myndigheter. För vissa myndigheter räcker det med att man får anbud från minst tre köpare för att det ska anses "marknadsmässigt" medan andra hävdar att man måste anlita en oberoende värderare. För att få en större klarhet i frågan kommer Kammarkollegiet lyfta frågan med relevanta myndigheter såsom Ekonomistyrningsverket, Konkurrensverket och Skatteverket etc.

Exempel

Göteborgs Stad har en policy och riktlinjer för försäljning och återbruk av lös egendom vilken anger att vid intern eller extern försäljning ska objektet först värderas på objektiva grunder. Detta kan exempelvis göras genom att möblerna jämförs med liknande föremål som säljs, exempelvis på internet eller genom att anlita någon för värdering.⁵

Vad får vi göra med våra gamla möbler?

Får vi...	Kommun, region, landsting	Statlig myndighet
... skänka möbler	Endast inom den egna organisationen.	Ja, om kostnaden för att avyttra på andra sätt är högre än marknadsvärdet.
... sälja möbler	Ja, på affärsmässiga grunder, till marknadspris.	Ja, enligt affärsmässiga villkor.

Läs mer:

1. Sveriges Riksdag. Kommunallag (2017:725) <https://bit.ly/2Gdc4f2>
2. Statens Offentliga Utredningar. Från värdekedja till värdecykel – Så får Sverige en mer cirkulär ekonomi. Betänkande av Utredningen cirkulär ekonomi. SOU 2017:22 <https://bit.ly/2BkJODa>
3. Ekonomistyrningsverket. Frågor och svar om att sälja eller skänka möbler <https://bit.ly/2Sj0A00>
4. Sveriges Riksdag. Förordning (1996:1191) om överlåtelse av statens lösa egendom <https://bit.ly/2DfpBi3>
5. Göteborgs Stad, Kretslopp och vatten (2017). Nu skrotar vi skräpet. Återanvänd i Göteborgs stad. Juridisk vägledning <https://bit.ly/2DXr0vs>

Läs också Snabbfakta "Sälja/köpa nya möbler".